

Баєва О. І.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Якість формування та використання людського капіталу

olgaivanovnabaeva@gmail.com

Вступ. Людський капітал виступає основоположним фактором інноваційних перетворень, які спрямовані на покращення умов життя населення та його добробуту. Створення стабільних умов для покращення якості життя впливає на якість формування та використання людського капіталу. Формування людського капіталу є процес пошуку, відновлення та удосконалення високоякісних продуктивних характеристик людини, з якими вона виступає у суспільному виробництві.

Виробництво знань, інновацій та високих технологій виступає головною функцією людського капіталу. Інтенсифікація інноваційних процесів, широке розповсюдження інформаційних та комп'ютерних технологій, інтелектуалізація праці, глобалізація економіки призводять до трансформації змісту і структури людського капіталу, характеру впливу його активів на економічний розвиток.

Мета дослідження. Дослідити процес формування і використання людського капіталу.

Матеріали та методи. У процесі дослідження використовувалися методи опрацювання інформації, системний підхід.

Отримані результати. Формування теорії людського капіталу обумовлено докорінними змінами в соціальному і економічному житті суспільства, внаслідок яких інтелектуальний потенціал людини стає важливим фактором суспільного прогресу та економічного зростання.

Впродовж становлення сучасної концепції людського капіталу було здійснено оцінку структури поняття «людський капітал» та трансформацію напрямків вимірювання людського капіталу. Зокрема, відбулось включення до складу людського капіталу, крім освіти, як базової складової, таких компонентів як здоров'я, культури й економіка. Початкові індикатори, які

враховували фінансові аспекти, були доповнені показниками, що характеризують нематеріальну сторону людського капіталу. Почали вимірювати додану вартість, створену величиною накопиченого людського капіталу. Відбувся перехід від вузького до широкого розуміння сутності людського капіталу.

Людський капітал проявляється, як запас знань, цінних якостей, навичок та мотивацій, сприяє розвитку та добробуту нації. Людський капітал – це багаторівнева сукупність взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих компонентів, кожному з яких відповідає певний вид інвестування [Баєва О. І. Пріоритетні цілі розвитку людського капіталу в Україні, Баєва О. І. Державне регулювання людського капіталу як визначальний фактор розвитку економіки, Білецький О. В. Формування і використання людського капіталу в інноваційній економіці].

В умовах інноваційних перетворень людський капітал проявляється на декількох рівнях:

- на макрорівні – людський капітал визначає внесок регіону, країни у рівень освіти, професійної підготовки та компетентності, здоров'я тощо;
- на мікрорівні - людський капітал характеризує сукупну кваліфікацію та продуктивні здібності працівників;
- на рівні індивіда - людський капітал визначає знання, вміння, накопичений досвід та інші виробничі характеристики, яких людина набуває в процесі навчання, професійної підготовки, практичного досвіду та за допомогою яких вона може отримувати дохід.

Існує декілька факторів формування якісного людського капіталу [Білецький О. В. Формування і використання людського капіталу в інноваційній економіці]:

- Соціально-демографічні (чисельність зайнятого та безробітного населення, його адміністративно-територіальний поділ; поділ населення за галузями та сферами економіки; тривалість працездатного періоду життя).

- Соціально-ментальні (превалюючи соціальні цінності та норми поведінки, соціальна цінність знань, спрямованість на самореалізацію і визнання).

- Виробничі (ринок праці, попит на робочу силу; умови використання робочої сили; підвищення кваліфікації; соціальний розвиток персоналу).

- Демографічні (чисельність населення та його структура за віком і статтю, темпи природного руху населення, середня тривалість життя, міграція).

- Інституційні (закони та законодавчі акти, що регулюють права людини, її розвиток та соціально-трудова сфера; державна політика в сфері людського та соціального розвитку; забезпечення рівних прав та можливостей подолання дискримінації).

- Екологічні (загальний екологічний стан, якість питної води та продуктів харчування, санітарно-гігієнічні умови праці, рекреаційні ресурси).

- Соціально-економічні (загальний рівень освіти та професійної підготовки населення, стан здоров'я та культури, система стимулювання праці, рівень розвитку соціальної інфраструктури, рівень техніко-економічного розвитку).

- Інтеграційні (особливості державної політики підтримки інтеграційних процесів, рівень співробітництва з іншими країнами світу, рівень розповсюдження транснаціональних компаній з головним офісом в країні, підтримка населенням країни процесу інтеграції і глобалізації).

- Економічні (номінальні і реальні доходи населення, розподіл доходів по групах населення, показники бідності, доступність товарів та послуг, рівень інфляції, купівельна спроможність національної валюти, чистий національний дохід на душу населення, кредитно-фінансовий механізм, податкова система, розміщення продуктивних сил, рівень спеціалізації та кооперації виробництва, рівень розвитку зовнішньоекономічних зв'язків).

Висновки. В сучасних умовах формування якісного людського капіталу допомагає підвищувати темпи економічного зростання, сприяє розвитку економіки та суспільства.